

Олеся Литвінчук

Науковий керівник: викладач Забчук В.Д.

Тернопільський національний економічний університет

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ВИДІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Для відображення господарської діяльності підприємств, забезпечення їх своєчасною та повною інформацією про хід і результати виконання бізнес-планів, оцінки результатів роботи в цілому, використовують 3 види обліку: 1) оперативний; 2) статистичний; 3) бухгалтерський.

Оперативний облік застосовується для спостереження і контролю за окремими операціями і господарськими процесами (ходом сівби, строками збирання врожаю, заготівлею кормів, реалізацією продукції та ін.). У цьому обліку переважають натуральні і трудові вимірники. Характерною рисою оперативного обліку є терміновість одержання інформації про події, що відбулись. Він дає можливість швидко отримати необхідні дані для найбільш ефективного управління роботою підприємства та його структурних підрозділів, своєчасно виявити будь-які недоліки в роботі. Особливо зростає роль оперативного обліку в сучасних умовах господарювання, коли необхідно знати ринкову ситуацію, розбиратись в бізнесових справах, швидко і безпомилково приймати правильні рішення.

Статистичний облік вивчає і контролює масові явища і процеси. Цей облік може бути як суцільним, так і вибіркоким. Водночас предметом статистичного обліку є не тільки вивчення процесів виробництва та його обігу, а й інших суспільних явищ: показників кількості і складу населення, матеріального добробуту народу, культури, науки, охорони здоров'я, діяльності державних установ і громадських організацій. При цьому статистика вивчає кількісну сторону масових суспільних явищ і процесів у нерозривному зв'язку є їх якісним змістом і виявляє закономірності їхнього розвитку. Вона використовує властиві їй способи дослідження (масові спостереження, групування, відносні і середні величини, індекси та ін.). Дані статистики використовують не тільки для поточного планування, а й для складання планів і прогнозів розвитку різних галузей національної економіки, встановлення між ними співвідношень.

Бухгалтерський облік є процесом виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Він охоплює всі засоби господарства і джерела їх утворення, всі господарські процеси й результати діяльності. Важливою особливістю бухгалтерського обліку є те, що господарські явища, облічені в натуральних і трудових вимірниках, узагальнюються обов'язково у грошовому вимірнику. Бухгалтерський облік відображає господарські операції систематично і забезпечує суцільне та безперервне спостереження. На кожен господарську операцію складається обов'язково конкретний документ. До основних ознак бухгалтерського обліку належать: юридична доказовість, безперервність, вартісне вимірювання, двоїсте (подвійне) відображення стану та змін господарських явищ та процесів.

Отже, бухгалтерський облік – це система безперервного, суцільного, документально обґрунтованого і взаємопов'язаного відображення господарських засобів, джерел їх утворення і процесів, узагальнених у грошовому виразі для контролю за діяльністю господарського суб'єкта та прийняття управлінських рішень. Виходячи з цього, бухгалтерський облік виконує інформаційну, контрольну і управлінську функції.

Інформаційна функція бухгалтерського обліку полягає в одержанні фактичної інформації про господарську діяльність. Одночасно працівники обліку здійснюють і функцію контролю за роботою підприємства з метою ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Це, в свою чергу, дає можливість менеджерам активно впливати на економічні процеси та приймати оптимальні управлінські рішення.

В умовах ринку для ефективного функціонування бізнесу важливого значення набуває

внутрішньогосподарський облік, як підсистема бухгалтерського обліку. Управлінський (внутрішньогосподарський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління.

Таблиця 1

**Порівняльна характеристика
фінансового й управлінського обліку [1, с. 16-18; 2, с. 24-25]**

Ознака порівняння	Фінансовий облік	Управлінський облік
Мета обліку	Узагальнення і подання облікової інформації для зовнішніх користувачів	Забезпечення внутрішніх користувачів інформацією для прийняття рішень
Ступінь регламентації	Регламентується законодавством України, П(С)БО	Залежить від рішення власників та адміністрації.
Обов'язковість ведення обліку	З дати реєстрації до факту ліквідації	За рішенням адміністрації підприємства
Вимірники в обліку	Єдиний грошовий вимірник	Різноманітні вимірники (в т.ч. якісні)
Націленість (прив'язка до часу)	Оцінка минулого (історичний, ретроспективний характер)	Паралельно з ретроспективним характером – очікуваний, прогнозний
Відкритість інформації	Відкрита (публічна) інформація	Комерційна таємниця
Користувачі інформації	Внутрішні та зовнішні	Управлінський персонал підприємства
Об'єкти обліку та звітності	Підприємство в цілому	Центри відповідальності, види діяльності
Періодичність звітності	Квартальна та річна (за формами та у строки, визначені нормативними актами)	Інтервал змінний (залежить від вимог керівництва: день, тиждень, декада, місяць)
Терміни подання звітності	Із запізненням на декілька тижнів, місяців	Оперативно після закінчення звітного періоду
Ступінь точності інформації	Точна інформація, приблизні оцінки відсутні	Багато приблизних оцінок і розрахунків (очікуваних)
Ступінь відповідальності за помилки в обліку	Згідно законодавства України	Зауваження або догана від керівника підприємства

Розмежування бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський регламентується Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5].

Список використаних джерел

1. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 480 с.
2. Бруханський Р. Ф. Управлінський облік. Навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський. Тернопіль: ТНЕУ, 2012. 223 с.
3. Гуменюк О. О. Функціонування аналітичного забезпечення діяльності підприємства. Сталий розвиток економіки. 2015. № 3. С. 212- 216.
4. Забчук В.Д. Інформаційне забезпечення управління підприємством. Розвиток національної економіки: теорія і практика: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (3-4 квітня 2015 р., м. Івано-Франківськ). Тернопіль: Крок, 2015. С. 126-127.
5. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73.